

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การค้นคว้าอิสระเรื่องวิสัยทัศน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาการเกษตรอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาวิสัยทัศน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลและศึกษาปัญหา และอุปสรรค ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาการเกษตร สรุปผลได้ดังนี้

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ประธาน อบต. และคณะกรรมการบริหาร อบต. ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทุกอบต. ทั้งหมด 11 อบต. โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 54 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล สภาพบางประการของ อบต. การปฏิบัติการ อบต.ต่อการเกษตรและสัมพันธภาพความคิดเห็น และวิสัยทัศน์ของกรรมการ อบต. ในการมองปัญหาการเกษตร โดยใช้แบบสัมภาษณ์ อบต. อีก 1 ชุด ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายวิสัยทัศน์ของอบต. เช่น Percentage , Mean

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

5.1.1. ลักษณะพื้นฐานทั่วไปของคณะกรรมการบริหาร อบต.

คณะกรรมการบริหารและประธาน อบต. เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา อบต. ฝ่ายคณะกรรมการบริหาร อบต. ส่วนใหญ่เคยปฏิบัติงานในหน้าที่ดังกล่าวมากกว่า 6 เดือน อาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร

ในส่วนของ อบต. อบต. ส่วนใหญ่เคยจัดการอบรมการเกษตรให้แก่สมาชิก อบต. ในเขตอำเภอเมือง ได้จัดโครงการทั้งทางด้านความรู้ การส่งเสริมการตลาด อบต. ส่วนใหญ่อบรมถึงบทบาทหน้าที่และความจำเป็นในการทำงานที่พัฒนาการเกษตรและส่วนใหญ่เคยทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น โดยส่วนมากจะมีการประสานงานกับหน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร

จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า วิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง การมองไปข้างหน้าหรือการมองไปในอนาคต เป็นการประเมินทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในอนาคตซึ่งจะมีผลทั้งโอกาสและวิกฤตต่อองค์การ ผู้นำขององค์กรจึงต้องใช้วิสัยทัศน์มาวิเคราะห์และประเมินเพื่อ

กำหนดเป็นภารกิจ (Mission) ขององค์กรที่นำไปสู่การปฏิบัติ สามารถกำหนด ค่านิยม(เป้าหมาย) ภารกิจในแต่ละองค์กรได้

ผู้บริหารใน อบต. จึงต้องมีระบบการทำงานที่สามารถกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และแผนงานที่ดีและเหมาะสมที่สุด จึงจะสามารถบริหารและทำให้เกิดการพัฒนาในองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ วิสัยทัศน์ของผู้นำในการพัฒนาการเกษตร จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อแนวทางการเกษตรในท้องถิ่นให้เกิดความสำเร็จขององค์กร

5.1.2. แผนพัฒนาการเกษตรในระยะ 5 ปี

อบต. มีทัศนคติเห็นพ้องกันในการรวมกลุ่มเกษตรกรพัฒนาระบบสหกรณ์ ในแต่ละกลุ่มให้เป็นรูปธรรม โดยการปรับเปลี่ยนแนวทางการผลิตที่มีผลต่อการแข่งขันในอนาคตให้พร้อมที่จะแข่งขัน โดยใช้แนวทางการเกษตรแบบผสมผสาน ลดการใช้สารเคมี จัดให้มีการอบรมดูงานในท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จโดยการทำการเกษตรแบบครบวงจร ทั้งในด้านการผลิตและสนับสนุนการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วย การให้การสนับสนุน ปัจจัยการผลิตอย่างทั่วถึง รวมถึงการจัดสรรน้ำให้เพียงพอ โดยการให้ความรู้ในการปลูกพืชแต่ละชนิดให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

ในแผนจะทำให้มองเห็นค่านิยมในแต่ละอบต.ว่าเป็นลักษณะอย่างไรมีหรือไม่มีค่านิยมหรือเป้าหมาย เช่น อบต.หนองช้างคืน กำหนดค่านิยมว่าต้องการที่จะเตรียมพร้อมในการผลิตลำไยแข่งขันกับตลาดโลก อบต.ประดู่ป่า มีความต้องการเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง เป็นต้น

5.1.3. ทั้ง 11 อบต. ได้ให้ความหมายของวิสัยทัศน์ว่าหมายถึงการวางแผน การมีความคิดร่วมกันที่จะสร้างสรรค์ในการพัฒนา ร่วมกันคิดร่วมกันทำ การมองปัญหาในอนาคต การมองไปข้างหน้า กล่าวคือ อบต. เท่านั้นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและเป็นองค์กรที่เล็ก งบประมาณเป็นของตนเองอยู่แล้ว สามารถที่จะตัดสินใจเองได้ในการพัฒนาท้องถิ่นหากนำมาพัฒนาการเกษตรอย่างจริงจัง แล้วจะทำให้ประเทศไทยอยู่ได้ในอนาคต

วิสัยทัศน์ต้องบ่งบอกออกมาให้ได้ว่าเรามีชีวิตอยู่เพื่ออะไร วิสัยทัศน์เป็นเรื่องของคนบางคน แต่วิสัยทัศน์ไม่สามารถเกิดขึ้นกับทุกคนได้ หากไม่ได้รับการปลูกฝัง ไม่ได้รับการเรียนรู้จากสังคม วิสัยทัศน์สามารถสร้างได้ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ชุมชน องค์กร สังคม และระดับชาติ

5.1.4. ปัจจัยการกำหนดทิศทางการพัฒนา

ทั้ง 11 อบต.พบว่ามีปัจจัยด้านการสนับสนุนงบประมาณ ด้านการให้ความรู้ พื้นฐานการศึกษา การตลาด การส่งเสริมอย่างต่อเนื่องของภาครัฐ ปัญหาของแผนการ วิธีการแก้ไข ปัญหาการวางแผน ความพร้อมเพียงของบุคลากร การติดตามประเมินผลของแผนงานที่ได้ดำเนิน

การ การรวมกลุ่มเพื่อมีผลต่อรองทางการตลาด การลดขั้นตอนการทำงานของภาครัฐ รวมถึงความรวดเร็วในการปฏิบัติหน้าที่ของภาครัฐ ผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา

5.1.5. กลยุทธ์ในการพัฒนาการเกษตรของ อบต.

ควรสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาการเกษตร บริหารงานการเกษตรอย่างมีแบบแผน ผูกอบรมอาชีพตามความถนัด ศึกษาดูงานจากกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ ควบคุมกลไกของเกษตรอย่างครบวงจรมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตสินค้าต่าง ๆ เช่น กลุ่มผู้ปลูกลำไย การเพิ่มการประสานงานในแต่ละหน่วย ระหว่างภาครัฐ และเอกชน อบต.ต้องเพิ่มการทำงานตรงจุดนี้ให้มากขึ้น เพราะอยู่ตรงส่วนกลางในการเชื่อมโยงจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ โดยการออกเสียงตามสายในการให้ความรู้ข่าวสารแก่เกษตรกร การทำงานควรมีการวางแผนงานและติดตามงานอย่างต่อเนื่อง

โดยแนวทางกลยุทธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้สังเกตเพิ่มเติมว่า การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ (Strategic Decision) คือการตัดสินใจที่สำคัญซึ่งเกี่ยวข้องกับทิศทาง โดยส่วนรวมว่าจะก้าวไปได้ ในอนาคตโดยการตัดสินใจดังกล่าวมีลักษณะที่มีความเสี่ยงในระยะยาวและจะมีผลกระทบต่อเรื่องต่าง ๆ มากมายนับตั้งแต่การจ้างงาน การลงทุนทางการเงิน และชนิดของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกจำหน่าย ในส่วนของการบริหารองค์การเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) หมายถึง การบริหารองค์การอย่างเป็นระบบโดยผู้บริหารระดับสูงซึ่งจะเป็นขอบเขตงานบริหารองค์การอย่างเป็นระบบ โดยต้องบริหารองค์การโดยส่วนรวมให้สัมพันธ์ ได้กับสภาพแวดล้อมภายนอก ในขณะที่เดียวกันก็จะต้องมีการมองเหตุการณ์ไกลออกไปในอนาคตด้วย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นฐานการเกษตร มีความได้เปรียบในด้านภูมิศาสตร์สภาพพื้นที่ ความหลากหลายของพืชพันธุ์เกษตร ความได้เปรียบของประชากรที่ทำอาชีพการเกษตรมายาวนานจนได้สะสมภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้เป็นอย่างมาก หากอนาคตมีการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาใช้ก็จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตมากขึ้น โดยเฉพาะ ลำไย เป็นต้น

1.6 แนวทางในการแก้ไขปัญหาการเกษตร

ควรส่งเสริมระบบเกษตรที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งให้ผลดีทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพการใช้ที่ดิน การกระจายแรงงาน การลดการใช้สารเคมี การอนุรักษ์ดินและน้ำ ฯลฯ ตัวอย่างเช่น พื้นที่ส่วนหนึ่งควรทำการเกษตรผสมผสาน เช่น ปลูกข้าว พืชผักพื้นบ้าน ไม้ผล สมุนไพร ไม้ดอก ไม้ประดับ เพาะเห็ดป่า เลี้ยงปลา ฯลฯ และพัฒนาพื้นที่ที่เหลืออยู่ไปสู่ระบบวนเกษตร เนื่องจากใช้แรงงานในการดูแลรักษาและลงทุนน้อย เพื่อผลิตไม้ใช้สอย ไม้พื้น พืชผักพื้นบ้าน ผลไม้ ไม้ประดับ สมุนไพร เห็ดป่า ฯลฯ ซึ่งจะให้ผลตอบแทนที่มั่นคงในระยะยาว ซึ่ง อบต.สามารถสร้างตัวอย่างได้ในแต่ละชุมชน

ปัญหาแรงงานไร้คุณภาพ

ในส่วนของปัญหาแรงงานไร้คุณภาพในส่วน อบต. ยังไม่ได้มองว่าเป็นประเด็นปัญหาที่รุนแรง หากเกษตรกรยังคงขยันและมีความตั้งใจในการทำการเกษตรอยู่ แต่ อบต. ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับปัญหาแรงงานไร้คุณภาพ โดยการเพิ่มการให้ความรู้ การฝึกอบรม การดูงาน แต่ถึงกระนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง กรมฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ผู้มีบทบาทโดยตรง ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ควรที่จะเพิ่มบทบาทของหน่วยงานรัฐให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ปัญหาการจัดสรรน้ำ

ควรมีการวางวางแผนและระเบียบข้อบังคับกับในอนาคตและทุกคนต้องปฏิบัติร่วมกัน และควรมีการขุดลอกคูคลอง เตรียมขุดบ่อ ทำฝายกักเก็บน้ำเตรียมไว้ใช้สำหรับฤดูแล้ง และเพื่อป้องกันน้ำท่วม ทำการสำรวจเนื้อที่การเกษตรเสียก่อนเพื่อการจัดสรรแหล่งน้ำให้สอดคล้องกับการเกษตร การเลือกชนิดพืชที่ปลูกในแต่ละพื้นที่ ให้เหมาะสมกับพื้นที่ปลูก

บางอบต. มองว่าปัญหาการจัดสรรน้ำเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของกรมชลประทาน ควรที่จะร่วมมือกับ อบต. ในการประสานงานกันในการทำงานเพื่อเงินภาษีของเกษตรกรซึ่งจ่ายให้กับรัฐ

ปัญหาการใช้ยาปราบศัตรูพืช

รัฐควรให้ความรู้มากขึ้น และควรมีการเอาใจใส่ดูแลอย่างจริงจัง ลดการทำงานและมีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาได้อย่างทันที่ การจัดการและการปฏิบัติการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องรวมถึงการทำลายภาชนะ การใช้สารเคมีแบบชีวภาพ สมุนไพรในการปราบศัตรูพืช-- ปัญหาการต่อรองราคาสินค้าเกษตร

รัฐควรประกันราคาสินค้าการเกษตร ข้อมูลข่าวสารทางการตลาด ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร ความมั่นคงทางการตลาด และเพิ่มเงินทุนหมุนเวียน

5.1.5. แนวทางการพัฒนาการเกษตรโดยส่งเสริมให้การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

เพิ่มการประสานงานกับหน่วยรัฐ และเอกชน ให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ ให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนในการทำโครงการของเกษตรกรตำบลเป็นประจำ และอย่างต่อเนื่อง อบต. เป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน อบต. ควรจัดกิจกรรมเพื่อให้เกษตรกรมีบทบาทเต็มที่ในการรวมกันคิดร่วมกันทำ

5.1.7. ปัญหาเร่งด่วนของ อบต.

ปัญหาส่วนใหญ่ของ อบต. ยังคงเป็นการแก้ไขปัญหาสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ก่อนปัญหาอื่นซึ่งบาง อบต. กล่าวเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเป็นการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร นอกจากนี้ปัญหาคุณภาพชีวิต ยาเสพติด ความยากจน การว่างงาน ปัญหาเศรษฐกิจ รวมทั้งปัญหาทางการเกษตรด้วยเช่นกัน การตลาด การพัฒนาแหล่งน้ำ การแปรปรวนของสภาพดินฟ้าอากาศที่มีผลต่อผลผลิตทางการเกษตรที่ไม่เป็นไปตามฤดูกาล ก็เป็นปัญหาที่มีความสำคัญด้วยเช่นกัน

5.1.8. ข้อเสนอแนะของ อบต. ในการพัฒนาการเกษตร

เกษตรตำบล ควรมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมในฐานะที่เป็นผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร การดำเนินการแก้ไขปัญหาคควรเป็นไปอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ควรเพิ่มงบประมาณให้มากขึ้น ควรมีการติดตามงานการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่น ทำการเกษตรให้มีคุณภาพแบบครบวงจร เพิ่มการรวมกลุ่มเกษตรกร วิทยุทัศน์ของผู้นำก็เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการเกษตร

5.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. วิสัยทัศน์เป็นเรื่องใหม่สำหรับ อบต. โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาการเกษตร ซึ่ง อบต. เป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด อบต. อาจมองข้ามในจุดดังกล่าว อบต. ยังคงมองปัญหาเป็นแบบการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นส่วนใหญ่ แต่แนวคิดวิสัยทัศน์ ของ อบต. ควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้นำหรือผู้มีบทบาทใน อบต. ควรจะมีความรู้หลาย ๆ ด้าน ควรที่จะเป็นผู้มองการณ์ไกล มีภาวะการเป็นผู้นำ มีการทำงานอย่างเป็นทีม ในอนาคตอบต.จะเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทเต็มทีในการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่ง อบต.จะมองข้ามการพัฒนาการเกษตร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สำคัญในชุมชนไม่ได้ ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเพียงการเริ่มต้นการศึกษาเพื่อสอดแทรกแนวคิดให้กับผู้นำในแต่ละ อบต. ได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของ อบต.ในด้านการเกษตรเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม การสร้างความเข้มแข็งของ อบต.ต้องเริ่มที่ผู้บริหารโดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาการเกษตร ไปสู่การกำหนดแนวทางหรือเป้าหมายเพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ถึงทิศทางการพัฒนา อบต.ที่ชัดเจนโดยใช้กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ ภารกิจ และค่านิยม แล้วจึงกำหนดระบบการบริหารงานและโครงสร้างขององค์กร ให้เหมาะสม

2. รัฐควรให้ความสำคัญการเกษตรเพิ่มขึ้นในการเป็นที่เลี้ยง ทั้งในส่วนการปกครองด้วยเช่นกันกล่าวคือ ดำเนินการในลักษณะกลุ่ม อบต.เหมือนกับ สปช. ที่มีกลุ่มโรงเรียน เพราะ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกอบต. จำเป็นต้องมีที่เลี้ยงที่คอยช่วยเหลือ เขาจะรู้ลึกอบอุ้มและปลอดภัยเมื่อมีนายอำเภอ ปลัดอำเภอ เป็นที่ปรึกษา รวมถึงหน่วยงานด้านการเกษตรโดยตรงคือ เกษตรตำบล เกษตรตำบลควรแก้ไขปัญหาคอขวดและให้การปรึกษาได้ในทุกเรื่องเพราะเขาารู้สภาพพื้นที่แต่ละตำบลและ การทำงานของหน่วยงานต่างๆของรัฐบาล

3. ในระยะเริ่มแรก การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น จะกระจุกตัวอยู่เฉพาะด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาเหตุหนึ่งเกิดจากปัญหาที่ท้องถิ่นยังขาดแคลนผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ที่จะมองปัญหาหรือกำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างครอบคลุม จึงควรให้หน่วยราชการส่วนภูมิภาคระดับอำเภอเข้าไปช่วยแนะนำส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมในด้านต่างๆ ท้องถิ่นอาจจะสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้หน่วยงานอื่นดำเนินการในกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งผลให้กิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นได้กระจายออกไปมากยิ่งขึ้น

4. อบต.ในแต่ละอบต. มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อาศัยฟังพากัน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อบต.ใดมีการพัฒนาจัดรูปแบบองค์กรที่ช่วยเหลือตัวเองได้ก็ควรช่วยเหลือ อบต.ซึ่งเป็นน้องใหม่เพื่อให้พัฒนาไปอย่างพร้อมๆกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างทำจะทำให้เกิดช่องว่างในสังคมเพิ่มขึ้น และควรมีการร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์เพื่อกำหนดทิศทาง มิใช่ปล่อยให้ไปตามยถากรรมไร้ทิศทาง

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ไปด้วย เช่น การหาวิสัยทัศน์ ควรจะทำแบบ Focus group , Indepth interview โดยใช้ Technique SWOT (หาข้อดีข้อด้อยในแต่ละ อบต.) การจัดฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม (AIC) เพื่อหาวิสัยทัศน์ และการวางแผนในอนาคต

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University